

njih tovariški požrtvovalnosti. Njih prisotnost povzdignila je slavnost na vrhunec. Srčna jim hvala tudi na obljubi, da nam svoje izdatne pomoči ne odtegnejo pri priložni enakomerno žalostni priložnosti, koja nas uže čaka v Št. Lovrencu ob Temenici za pred kratkim prominulim tovarišem Kmetom.

Oj smrt, neusmiljeno vihtiš bridko svojo koso nad nami! Dobra štiri leta komaj obstoji naše društvo in uže mu je postaviti četrti spomenik. Oj, kruta smrt, oj učitelj — trpin!
Sch.

Iz Polja. (Anton Jereb †). V „Učiteljskem Tovarišu“ z dné 16. vel. travna je bilo obvesteno, da je umrl v Zalogu pod Ljubljano upokojeni učitelj-voditelj, g. Anton Jereb. Ker je bil blagi pokojnik jeden starejših, do sedaj še živečih kranjskih učiteljev, je vredno, da se mu posveti v tem listu, čegar podpiratelj je bil že iz-za njegovega početka, mali spomenik.

Anton Jereb se je porodil dné 14. prosinca 1830. l. v Idriji. Ljudsko šolo je dovršil na c. kr. glavni šoli v rojstvenem mestu s prav dobrim uspehom pod učiteljem Putré-tom. Učiteljsko pripravnico je dovršil v Ljubljani, ter bil po prestani zadnji preskušnji leta 1852. še istega leta dekretiran za pomožnega učitelja v Višnjogoro. Tu je ostal do leta 1856., katerega leta je bil prestavljen na lastno prošnjo v Sorico na Gorenjskem, kjer je opravljal službo učitelja in še takrat običajno službo orgljavca in cerkovnika. Sè slovenskim pisateljem tamošnjim kaplanom Svetličičem bila sta najboljša prijatelja. Leta 1859. je prišel kot učitelj in orglavec v Knežak na Notranjskem, ter ostal tamkaj 15 let, do leta 1874. Najlepše dneve svojega življenja preživel je tam, kakor se je sam izrazil, dasiravno je kraj na kraškej zemlji, in je bil njegov zaslužek većinoma bera, bil je vender vedno zadovoljen. Tu je pridno delal in skrbel za razširjanje in povzdigo sadjereje, ter je vsled pridnega in marljivega poučevanja v tem predmetu kneljstva dobil pohvalo in podporo od deželnega odbora kranjskega. Učiteljstvo istega okraja ga je cenilo in ljubilo.

Leta 1874. prišel je za učitelja v Ihan in ostal tu do leta 1877. Ihanci se ga še sedaj s pohvalo spominjajo. Od tod se je preselil imenovanega leta v Vodice in čez 2 leti v Tunjice. V teh zadnjih krajih mu razmere niso bile ugodne in so tudi vplivale na njegovo zdravje.

Leta 1884. bil je prestavljen na lastno prošnjo v Dolsko ob Savi, kjer je deloval do leta 1889., do upokojenja. Po umirovljenji preselil se je v Zalog ob južni železnici, kjer je še vedno poučeval privatno nekatere otroke tamošnjih posestnikov in železniških služabnikov.

To leto poučeval je v I. razredu štirirazredne ljudske šole pri D. M. v Polji nadomestovajoč obolelo učiteljico. A tudi med tem časom ga je bila njegova sréna bolezen napadla, katera je pa takrat vender še naglo odjenjala. Toda 13. vel. travna napade ga na sprehodu in stori konec njegovemu življenju. Pogreba dne 15. vel. travna se je udeležilo več učiteljev, več železniškega osebja, nekaj učiteljskih pripravnikov in šolska mladina od D. M. v Polji. Peveci so mu zapeli tri nagrobnice v slovo. Tudi obilo ljudstva skazalo mu je zadnjo čast. Bil je blagega srca, zvest in ljubeznjiv prijatelj in tovariš in jako skrben družinski oče. Miren značaj je bil, naj tudi v miru počiva.
Fr. Kavčič.

Vestnik.

Osobne vesti. Dné 4. t. m. je umrla gospa Gabriijela Zech-Ihan, učiteljica v Trziči. Porojena 1863. leta v Zatičini postala je 1884. leta učiteljica na Stajerskem, potem je prišla kot stalna učiteljica v Trziči. Bila je prav dobra in uneta učiteljica. V m. p.!

Književno naznanilo in prošnja. P. n. mladinoľubom slovenskim, zlasti pa onim gospodom, ki so popraševali že lani po I. zvezku „Zabavne knjižnice“, tem potom uljudno naznanjam, da je rešeni snopič izišel pred kratkim v drugi, popravljeni izdaji, in da ga je zopet moči dobiti pri podpisanim izdajatelju po navadni ceni (15. kr. komad). Zajedno se obračam na tem mestu s prelepo prošnjo do vseh onih p. n. prejemnikov „Zabavnih knjig“, ki še do sedaj za doposlani jim 4. zvezek niso poravnali naročnine, naj blagovoljito to storiti čim najhitreje, da mi bode mogoče pokriti tiskarske troške ter mogoči preostanek poslati po potresu prizadetim v Ljubljano, kakor sem storil to tudi s čistim dohodkom 3. zvezka „Zabavne knjižnice“.

Tvarina za V. zvezek je tudi že pripravljena in se bode izročil rokopis še ta mesec tiskarni.

V Središču, dné 10. rožnika 1895.

Anton Kosi,

učitelj in izdajatelj „Zabavne knjižnice“.

Učiteljske plače drugod in pri nas. Solnograški deželni zbor je dovolil onim podučiteljem, ki že 10 let službujejo, učiteljsko plačo. — Koroški deželni zbor je letos zopet uredil učiteljske plače in sicer tako, da pride sedaj več učiteljev v višje plačilne razrede. V prihodnje bode v I. plačilnem razredu s 700 gld. namesto 32, 75 učiteljev, v II. plačilnem razredu namesto 52, 100; v III. razredu namesto 259, 200 in v IV. razredu pa namesto 158 le 126 učiteljev. Za učiteljice, ki so dobivale dosedaj 80% od učiteljske plače, se je ustanovil I. plačilni razred in sicer jih pride v I. razred 10 (do sedaj 0), v II. razred 15 (do sedaj 13), v III. razred 30 (do sedaj 30). Plača podučiteljev brez izpita vsposobnosti znaša 360—400 gld. in podučiteljice pa od 300—320 gld. V vsem se je od 705 služeb pomaknilo v višji razred 331. Meščanskim učiteljem, ki so imeli po 700 in 800 gld. plače, se je povišala plača za 100 gld. — Štajerski deželni zbor je opustil IV. plačilni razred s 550 gld. Sole, ki so bile sedaj v III. plačilnem razredu, so se pomaknile v II. razred ter se dovolilo v ta namen 10.000 gld. Definitivni podučitelji in podučiteljice, ki že deset let službujejo, dobé 40 gld. osobne doklade. Provizorični podučitelji in podučiteljice se bodo uvrstili v III. plačilni razred. Vsposobljene učiteljice ročnih del bodó dobivale mesečno plačo. Za ureditev teh plač je dovoljeno 66.699 gld. — Moravski deželni zbor je priznal vsem ravnateljem meščanskih šol ter nadučiteljem na večrazrednicah in voditeljem jednorazrednic pristo stanovanje, oziroma stanarino in sicer v mestih z 2000 prebivalci po 80 gld.; v mestih z manj nego 5000 prebivalcev po 120 gld.; v mestih, ki imajo od 5000 do 10000 prebivalcev, po 160 gld. in v mestih z več kakor 10000 prebivalcev po 200 gld. stanarine na leto. (Naši gg. deželni poslanci, oglejte si te številke, ter ne bodite tako trdosrčni kedar je treba kranjskemu učiteljstvu gmotno pomagati! Uredništvo.)

Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je poslal g. Josip Korban nadučitelj v Št. Vidu pri Zatičini 17 k. Darovali so gg. Ivan Prijatelj 6 K; Vinko Slivnik 4 K; Josip Korban 4 K; Ivan Krenžar 2 K — vsi iz Št. Vida in Ernst Vrančić iz Zatičine pa 1 K. Živelí vrli darovalci in njih nasledniki!

Učiteljski konvikt. Spominjajte se učiteljskega konvikta pri okrajnih učiteljskih konferencajih!

Dnevni red okrajne učiteljske konferencije kočevskega okraja v Ribnici dné 26. rožnika t. l. ob 9. uri predpoldne. 1.) Predsednik otvori konferencijo in imenuje namestnika. 2.) Volita se zapisnikarja. 3.) Opazke pri inšpekcijah. 4.) Razgovor o dospelih ukazih. 5.) Kako postopaj učiteljstvo, da si pridobi vsestransko spoštovanje? Referenti: gg. Franc Jaklič, Andrej Cvar in Ivana Arko. 6.) Poročilo knjižničnega odbora, predlaganje računa in nasveti o nakupu novih knjig. 7.) Razgovor o učnih knjigah, ki se imajo rabiti prihodnje šolsko leto. 8.) Volitev knjižničnega odbora. 9.) Volitev stalnega odbora. 10.) Nasveti, ki se imajo naznaniti e. kr. okr. šolskemu svetu v Kočevju do 20. rožnika t. l.

Uzroki potresov in potres v Lizboni 1755. Učenjaki navajajo tri glavne uroke potresov in po teh uzrokih razločujejo tudi tri vrste potresov. Kot prvi uzrok navajajo vodo, katera polagoma izdolbe podzemeljske jame in dupline, katera se sesujejo in tako pouzročé potres. Taki potresi se vršé tudi v krajih, kjer rudokopi izpodkopljejo zemljo, ki se večkrat usede in udere z velikim ropotom. Taki potresi so vedno krajevni in se ne raztezajo na obsežno ozemlje.

Druge vrste potresi so v zvezi z delovanjem ognjenikov ali gor, ki ogenj plujejo. Take potrese pouzročajo navzgor prodirajoči plini, sopari in izmeti raztopljenih tvarin.

Keďar te sile dobé izhod, potem ponehajo potresi. V deželah, kjer so ognjeniki, taki potresi redno naznanjajo izbruh in izmet teh ognjenikov.

Takozvani tektonski potresi pa nastajajo, ker se zemlja znotraj polagoma ohlaja in stiska. Vsled tega krčenja in stiskanja zemlja poka v notranjem ter se seseda, in to pouzroča potrese. Te vrste potresi so navadno najhujši, ker z njimi delujejo ognjeniki.

Jeden najhujših potresov je bil 1. listopada 1755 v Lizboni na Portugalskem, stresal je dvanajstino zemeljske površine. Lizbona je bila tedaj cvetoče in bogato mesto z 41 cerkvami in mnogimi palačami, katerih največja je bila takozvana arabska. Na vseh svetnikov dan 1755. je bilo jasno nebo, solnce je prijazno sijalo, zrak je bil miren in čist brez vetriča. Ljudje so bili večinoma v cerkvah, kar prične okoli 9. ure grneta po ulicah, na to močan sunlej in valovito zibanje zemlje, med tem s strašnim ropotom grmč cerkve, palače, hiše in koč na tisoče ljudij, katere žive pokopljejo razvaline. Nobeno pero ne more opisati strahu in krika prebivalcev, ki so zmedeno dirjali po trgih pod milo nebo ali pa v poslopja, ki so ostala še cela. Prvi sunek je popolnem razrušil kraljevo palačo in pa krasni jezuitski samostan, čegar prebivalci so bili mrtvi do zadnjega.

Na tisoče ljudij, koprnčih na trgih in ulicah, je pobila opeka, tramovje in zidovje. Ker ni bilo mogoče hitro odnašati podrtin in groblja, umirali so mnogi žeje, lakote in strahu pod razvalinami. Nesreča je bila tem večja, ker je reka Tajo narasla v hipu za 40 čevljev in preplavila mesto. Pogrezali so se nasipi z ljudmi, ki so ondi izkali rešitve. Ko je voda upala, štrlele so iz valovja skale, katerih pred potresom ni bilo videti. Ob jednom je nastal divji vrtinec, ki je vzdignil črne oblake prahu in zatemnil dnevno svetlobo. Ljudje so trepetali groze, češ, da se bliža sodni dan.

Drugi hujši sunkljeji je trajal več minut ter zibal še stoječa poslopja, kakor vihar vrhove dreves. Pri tretjem sunku se ljudje niso mogli vzdržati na nogah in so popadali na tla. Da je bila nesreča polna, začelo je deževati, mesto pa goreti. Osem dnij je ogenj divjal po razrušenem mestu. Okoli 40.000 ljudij je bilo ubitih in jih je umrlo vsled strahu, lakote in mraza.

Takoj so morali iz vseh krajev priti vojaki v Lizbono, da so pogasili ogenj, ranjene nosili iz razvalin, strahovali razbojnike in ljudem napravili šotor. Ko je za silo bilo vse urejeno, dala je vlada mesto sezidati po novi osnovi tako, da je Lizbona še dandanes eno najlepših mest na svetu. Daj Bog, da se bode isto moglo reči za par let tudi o naši toliko skušeni Ljubljani!

Na 1000 prebivalcev pride na Saksonskem 182 ljudsko šolskih učencev, na Pruskem 172, v Švici 160, na Bavarskem 158, na Švedskem 157, na Angleškem 153, v Avstriji 146, na Francozkem 97, na Finskem 89, na Laškem 72, v Bolgariji 66, v Srbiji 62, v vshodni Rumeliji 57, na Grškem 50 in na Ruskem pa 20.

Ljudsko šolstvo na Kranjskem. Kranjska ima jedno meščansko šolo v Krškem in 323 ljudskih šol s 587 razredi, ki so po posameznih okrajih tako-le razdeljene: Ljubljana 8 (37 razredov); okolica Ljubljana 29 (49 razr.); Kamnik 29 (42 razr.); Kranj 39 (65 razr.); Radovljica 26 (41 razr.); Litija 21 (38 razr.); Krško 25 (54 razr.); Rudolfovo 31 (50 razr.); Črnomelj 20 (34 razr.); Kočevje 34 (64 razr.); Postojina 36 (57 razr.); in Logatec 25 (58 razr.); 186 je jednorazrednic, 65 dvorazrednic, 28 trirazrednic, 36 štirirazrednic, 7 petrazrednic in 1 osemrazrednica.

Oklic! Več gg. tovarišev izrazilo mi je željo po sliki (fotografije kabinetne velikosti) nepozabnega ranjkega V. Ribnikarja, predsednika „Zaveze“. Ako želi še kateri cenjenih tovarišev ali tovarišice imeti sliko, naj se blagovoli oglasiti po dopisnici pri podpisanem, da vem, koliko komadov mi je naročiti in kako bode s ceno. Oglase naj se pa kar najpreje, da bodem zamogel že v prihodnji številki „Učiteljskega Tovariša“ prijaviti ceno. Čim več se jih oglasi, tem nižje bode cena.

V Dol. Logateu, dne 12. junija 1895.

Ivan Šega.

Ljudsko štetje v Bosni in Hercegovini je bilo zaključeno z dnem 22. t. m. Izid tega štetja v posamičnih okrajih z dotičnimi zapisniki vred dospe statističnemu uradu v Sarajevo še-le okolo 15. junija t. l., vendar pa se more iz povprečnih števil soditi že sedaj, da se je prebivalstvo in število poslopj tekom zadnjih 10 let skoro po vseh okrajih pomnožilo za 20 do 24 odstotkov.

Slovska pesem v južni Afriki. Dne 26. sušca bil je v Cape Townu, najjužnejšem mestu Afrike, koncert, pri katerem so sodelovali tudi pevci in godba avstrijske vojne ladije „Donau“, ki se je tačas ravno mudila v luki omenjenega mesta. Na omenjeni vojni ladiji nahajata se tudi dva Ljubljancana, častnik Mladič in kadet M. Koch, ki sta pevce na ladiji naučila tudi nekoliko slovenskih in hrvatskih pesnij. Tudi pri koncertu v Cape Townu zapeli so pevci „Liepa naša domovina“ in „Živila Hrvatska“; pesni

našli sta — kakor se nam poroča — tudi pri afriškem občinstvu burno priznanje. Tudi godba je igrala več slovanskih skladb. Koncem koncerta igrali sta avstrijska pomorska godba in godba 2. angleškega polka York & Lancaster avstrijsko in angleško himno.

S. N.

Visoke hiše. Mestni statistik v Čikagu je te dni seštel one hiše v mestu, ki so 6 ali več nadstropij visoke. Po tem izkazu je v Čikagu 150 hiš, visokih 6 nadstropij, 70 po 7 nadstropij, 43 po 8, 10 po 9, 13 po 10, jedna 11, 12 po 12, 3 po 13, 10 po 14, 8 po 16, jedna 17 in jedna celó 20 nadstropij visoka. No, ako bi v taki hiši stanoval človek v XX. nadstropju ter bi moral gori in doli po stopnicah, moral bi vstati zjutraj ob 5. uri, da bi došel do 1. ure popoldne do veže, potem bi se pa moral takoj obrniti in lezti navzgor, da pride do 9. ure utrujen k počitku. Na srečo se pa praktični Američani potegujejo in spuščajo s posebnim strojem y razna nadstropja.

Nova železnica v Bosni. Dne 1. vel. travna se je odprla nova železniška proga Dolnji-Vakuf-Jajce, dolga 33.7 km. Začela se je graditi lansko poletje. S to progó imata Bosna in Hercegovina zdaj 747.739 km železnic.

Hud potres na Turškem je razrušil mesto Paramythia v Epiru. Nad 50 oseb je bilo ubitih, 150 ranjenih, nekatere se pa pogrešajo. Hiše so večinoma razrušene, 300 let stara grška cerkev pa je bila več metrov v stran potisnjena. Prebivalci morajo bivati noč in dan pod milim nebom, ker še niso mogli dobiti šotorov.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1497

o. š. sv. Na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kočevji je stalno popolniti mesto šolske voditeljice in nadučiteljice s prijemki III. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prošnje do 30. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji, dne 2. rožnika 1895.

Št. 1570

o. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Lešah podelila se bode s pričetkom šolskega leta 1895/96. služba učitelja in učiteljskega voditelja v IV. plačilni vrsti s prostim stanovanjem stalno event. začasno.

Prosilci za to učiteljsko službo naj svoje primerno opremljene prošnje po predpisanem polji do 28. rožnika 1895. vložijo pri podpisnem oblastvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 27. vel. travna 1895.

Na oddelku za mladoletne korigende v deželni prisilni delavnici v Ljubljani je izpraznjena služba učitelja z letno plačo 700 gld. in prostim stanovanjem. Zahteva se sposobnost za slovenske in nemške ljudske šole in znanje laškega jezika in godbe.

Prošnje naj se vložijo do 1. mal. srpana 1895. pri deželnem odboru v Ljubljani.

Listnica upravnništva: *Z mesecem rožnikom bo pretekla prva polovica t. l. in nam je treba poravnati tiskarske troške za II. četrtletje. Ker za to nimamo denarja, pozivljemo se do onih p. n. naročnikov, ki svoje dolžnosti še niso storili, z uljudno prošnjo, da bi svoje zaostalnine blagovolili poslati vsaj do 8. mal. srpana 1895. l.*

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izbaja na 1 polji male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 1; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Milčeve tiskarne v Ljubljani.